

Oscar Wilde (1854 – 1900): Jak je důležité mít Filipa (Lehkovážná komedie pro vážné lidi) (1895)

I. Beletristický text:

A. Literární druh a žánr, literárněhistorický kontext, umělecký směr / tvůrčí skupina, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

B.1. Doba a místo (děje);

2. Kompozice;

3. Hlavní postavy a jejich charakteristika;

4. Námět, témata, hlavní motivy;

C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti;

První dějství

(...) GVENDOLINA: Jsem s panem Worthingem zasnoubena, matinko.

Oba společně vstanou.

LADY BRACKNELLOVÁ: Promiň, ale nejsi zasnoubena s nikým. Až s někým zasnoubena budeš, dovíš se to ode mne nebo od otce, když mu to dovolí jeho zdravotní stav. Zasnoubení má spadnout na mladou dívku jako překvapení, jestli radostné nebo neradostné, to záleží na okolnostech. Dívky samy nemají v téhle věci co rozhodovat... A nyní položím několik otázek vám, pane Worthingu. Zatím co budu ten výslech provádět, ty, Gvendolino, na mě počkáš dole v kočáře.

GVENDOLINA (*vyčítavě*): Matinko!

LADY BRACKNELLOVÁ: V kočáře, Gvendolino!

Gvendolina jde ke dveřím. Za zády lady Bracknellové posílá Jackovi vzdušný polibek a on jí jej vrací. Lady Bracknellová se roztržitě rozhlíží, jako by nechápala, co ty zvuky znamenají. Posléze se otočí.

Gvendolino, do kočáru!

GVENDOLINA: Ano, matinko. (*Odchází, ohlíží se na Jacka*)

LADY BRACKNELLOVÁ (*usedá*): Můžete se posadit, pane Worthingu. (*Hledá v kabelce notýsek a tužku*)

JACK: Děkuji, lady Bracknellová, zůstanu raději stát.

LADY BRACKNELLOVÁ (*s tužkou a notýskem v ruce*): Považuji za svou povinnost vám říci, že nejste zapsán v mém seznamu mladíků na ženění, ačkoliv mám stejný seznam jako drahá vévodkyně z Boltonu. My dvě totiž pracujeme spolu. Nicméně jsem ochotna připsat si vaše jméno, když vaše odpovědi budou takové, jaké požaduje skutečně milující matka. Kouříte?

JACK: Inu... ano, musím přiznat, že kouřím.

LADY BRACKNELLOVÁ: To slyším ráda. Muž má mít stále nějaké zaměstnání. Beztak je v Londýně příliš mnoho zahalečů. Kolik je vám let?

JACK: Dvacet devět.

LADY BRACKNELLOVÁ: Velmi vhodný věk na ženění. Zastávám odjakživa názor, že muž, který si přeje se oženit, má buď vědět všechno, nebo nevědět nic. Co víte vy?

JACK (*po krátkém zaváhání*): Nevím nic, lady Bracknellová.

LADY BRACKNELLOVÁ: To mě těší. Neschvaluji nic, co ruší vrozenou nevědomost. Nevědomost je jako jemné exotické ovoce; stačí dotyk a pel je pryč. Celá teorie moderní výchovy je od základů nezdravá. Naštěstí aspoň v Anglii nemá výchova pražádné výsledky. Kdyby je měla, znamenalo by to nebezpečí pro vyšší vrstvy a vedlo by to asi k násilnostem v bohatých čtvrtích. Jaký máte příjem?

JACK: Sedm až osm tisíc ročně.

LADY BRACKNELLOVÁ (*dělá si poznámku do notýsku*): Z pozemků nebo z cenných papírů?

JACK: Hlavně z cenných papírů.

LADY BRACKNELLOVÁ: To je uspokojivé. Dík daním, které člověk platí za živa, a daním, které na něm vymáhají, když umře, přestaly pozemky přinášet užitek a potěšení. Dávají člověku postavení, ale nedovolují mu, aby si to postavení udržel. To je vše, co se dá o pozemcích říci.

JACK: Mám dům na venkově a u toho ovšem nějaké pozemky jsou, myslím asi tak patnáct set akrů; ale na těch můj příjem nezávisí. Pokud vím, mají z nich něco jen pytláci.

LADY BRACKNELLOVÁ: Dům na venkově! Kolik je tam ložnic? Počkejte, to můžeme probrat až potom. Ale ve městě máte doufám taky dům. Nikdo přece nemůže chtít, aby se dívka tak prostinká a nezkažená jako Gvendolina usadila na venkově.

JACK: Nu, patří mi jeden dům na Belgrave Square, ale ten jsem na rok pronajal lady Bloxhamové. Mohu jí ovšem kdykoli dát šestiměsíční výpověď.

LADY BRACKNELLOVÁ: Lady Bloxhamová? Tu neznám.

JACK: Chodí málo mezi lidmi. Je to dáma značně pokročilého věku.

LADY BRACKNELLOVÁ: Ach, to dneska není záruka bezúhonnosti. Které číslo na Belgrave Square?

JACK: Sto čtyřicet devět.

LADY BRACKNELLOVÁ (*potřese hlavou*): Nemoderní strana. Tušila jsem, že v tom bude nějaký háček. Ale to se dá snadno změnit.

JACK: Ta móda, nebo ta strana?

LADY BRACKNELLOVÁ (*přísně*): Obojí, bude-li třeba. (...)

II. Nebeletristický text:

A. Funkční styl, obsah, účel, vztah k prvnímu textu;

B. Jazykové apod. zvláštnosti.

Wilda v Brně nezachrání ani zelený karafiát

Komedie Jak je důležité mítí Filipa má otřískaný humor i kulisy

Recenze - Jeden z nejjiskřivějších textů světové dramatiky - komedii Jak je důležité mítí Filipa - nasadila o víkendu činohra Národního divadla v Brně. Wildova duchaplná konverzační komedie se však v inscenaci režiséra Romana Groszmana stala snůškou přihlouplých situačních vtípů a toporných hereckých výkonů. (...)

Wildova brilantní hra vlastně nemá děj v pravém slova smyslu, vše stojí zejména na různých záměnách, dvojsmyslech a nedorozuměních a také na výtečných slovních narážkách a bonmotech. Takový žánr konverzační komedie vyžaduje zejména precizní režijní vedení herců, jejich pohotovost, řečovou perfekci a mrštnost, s níž budou servírovat publiku Wildovy často až potměšilé vtípky.

Groszmann však v tomto textu podle vlastních slov uviděl dějovou akční komedii, jejíž jadrnost je potřeba umocňovat a ozdobovat různými fóry a gagy. Nestvořil však rámec umocňující originál, ale vlastní předlohu vlastně jenom zaplevelil. A přitom skutečně nejde ani o nějaký obrazoborecký experiment, ale jen vcelku nenápaditě vyrobenou podívanou.

Výprava těžší ze secesní ornamentálnosti a představuje nóbl pokoj, do jehož stěn je vyřezáno dramatikovo příjmení. Také kostýmy neopouštějí dobu, v níž byla hra napsaná tedy konec předminulého století. Kulisy jsou již vcelku otřískané a totéž lze vlastně prohlásit také o používaném humoru.

Herci spoustu replik zahodí, některé až školometsky naopak proslovují do publika, aby se náhodou někdo nepletl, že se tady hraje o všech přítomných. Díky zmatenému režijnímu posunu různé konverzačky k jakési crazy komedii, která dialogům vlastně setřela většinou wildovského vtípu, to moc nevychází ani samotným hercům. Ostatně k brilantní souhře právě v takových typech textů jako jsou Wildovy scénáře musí soubor ostatně dozrát.